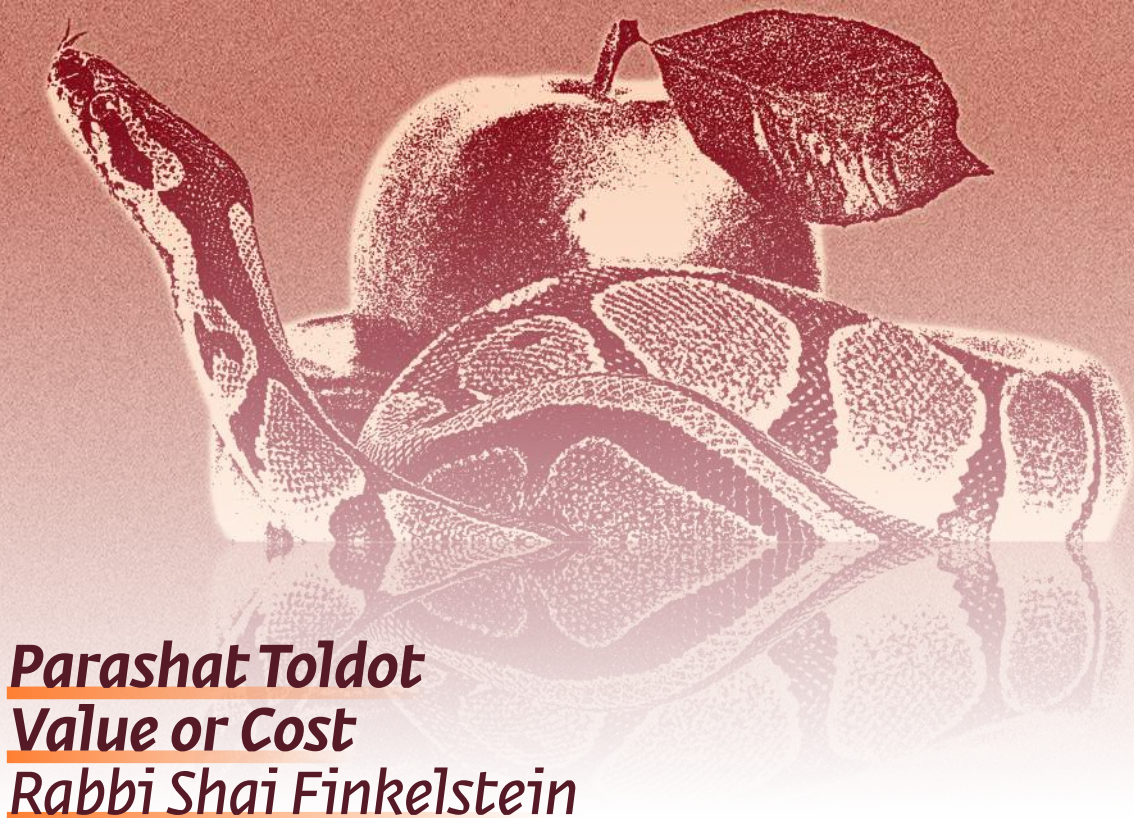

Parashat Toldot **Value or Cost** **Rabbi Shai Finkelstein**

בראשית פרק כה פסוקים ל-לד

וַיֹּאמֶר עֲשׂו אֶל-יַעֲקֹב הִלְעִיטֵנִי נָא מִן-הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עֵיפָא אֲנֹכִי עַל-כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֲדָוָם:
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מְכָרָה כִּיּוֹם אֶת-בְּכֹרְתָךְ לִי: וַיֹּאמֶר עֲשׂו הִנֵּה אֲנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת וְלָמָּה-זֶּה לִי בְכֹרָה:
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הַשֶּׁבַע לִי כִּיּוֹם וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת-בְּכֹרְתוֹ לְיַעֲקֹב: וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֲשָׂו לֶחֶם וְגִיד
עֲדָשִׁים וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתַּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֹז עֲשָׂו אֶת-הַבְּכֹרָה.

רש"י בראשית פרק כה פסוק לד

ויבז עשו. העיד הכתוב על רשעו שבזה עבודתו של מקום.

אבן עזרא בראשית פרק כה פסוק לד

ויבז עשו. גם זאת הבכורה בעבור שראה שאין לאביו עשר, ורבים יתמהו כי עזב לו אברהם ממון רב, וכאילו לא ראו בימיהם עשיר גדול בנעוריו ובא לידי עוני בזקוניו, והעד שהיה יצחק אביו אוהב את עשו בעבור צורכו, ואילו היה הלחם רב בבית אביו, והוא נכבד בעיניו לא מכר בכורתו בעבור נזיד, ואם היה אביו אוכל בכל יום מטעמים מה טעם אמר הביאה לי ציד, ולמה לא היה ליעקב בגדים חמודות. ולמה לא נתנה לו אמו כסף וזהב בדרך שהוא אומר ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, ולמה לא שלחה אליו הון והיא אוהבת אותו, כי הוצרך לשמור הצאן, והפסוק שאמר "ויגדל האיש" (בראשית כו יג) קודם זקנתו, ועורי לב יחשבו כי העושר מעלה גדולה לצדיקים, והנה אליהו יוכיח, ועוד ישאלו למה חסר השם ממון ליצחק, אולי יודיעונו למה חסר מאור עיניו, ואל ידחוונו בקנה של דרש כי יש לו סוד, ואין לנו לחפש, כי עמקו מחשבות השם, ואין כח בדעת האדם להבינם וכן אחרים אמרו, הנה צאן יש לו, כי רבקה אמרה לו "לך נא אל הצאן" (בראשית כז ט) ויתכן שנשאר לו מקנה מעט, גם נכון הוא להיות פי' לך נא אל הצאן, אל מקום הצאן שהן נמכרות.

רמב"ן בראשית פרק כה פסוק לד

ויבז עשו את הבכורה בז לדבר יחבל לו (משלי יג יג) אבל כבר אמר הטעם שבעבורו נאות למכירה מפני שהיה הולך למות בצודו החיות וקרוב הוא שימות בחיי אביו ואין לבכורה שום מעלה רק אחרי האב ומה תועיל לו הבכורה ואמר ויאכל וישת ויקם וילך ויבז כי אחר שאכל ושתה חזר השדה אל צידו וזו סיבת בזוי הבכורה כי אין חפץ בכסילים רק שיאכלו וישתו ויעשו חפצם בעתם ולא יחושו ליום מחר. אבל בזוי הבכורה לעשו לאכזריות לבו.

ספורנו (בראשית פרק כה:לד)

ויבז עשו את הבכורה. גם אחר מעשה היתה הבכורה בעיניו בלתי ראויה לאותו המחיר שפסקו ובכן התבאר שלא נתאנה המוכר כי לא היה הממכר שוה אצלו כל כך:

חזקוני

ויבז עשו את הבכורה עד שלא נבחר אהרן לכהונה היתה העבודה בבכורות אמר אותו רשע מה אני מלכלך ידי בקרבנות הה"ד כי דם שנאת ודם ירדפך, דם מילה ודם קרבנות. ד"א לפי שלא היה רוצה שיחזיקוהו לסכל על שמכר את בכורתו היה מבזה אותה ואומר שלא היתה שוה רק דבר מועט אבל לבסוף היה מתחרט כדכתיב את בכורתי לקח.

בראשית פרק לג פסוק ט

וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ יִשְׁלִי רַב אָחִי יְהִי לִּי אֲשֶׁר-לִי.

בראשית פרק לג פסוק יא

קָח-נָא אֶת-בְּרִכְתִּי אֲשֶׁר הִבָּאת לָךְ כִּי-חֲנַנִי אֱלֹהִים וְכִי יִשְׁ-לִי-כֹל וַיַּפְצֵר-בוּ וַיִּקָּח.

כלי יקר

משמע רב אבל לא כל, ויעקב אמר כי חנני אלהים וכי יש לי כל, לפי שהרשעים אע"פ שיש להם כל כסף וזהב שבעולם מ"מ נראה להם שעדיין הם חסרים, ויש להם רב אבל לא כל צרכם, לכך אמר עשו יש לי רב אבל לא כל כי עדיין חסרים המה, יש בידו מנה מתאוה למאיתם, והצדיקים בהפך זה כי אפילו אם יש מעט בידם הם מסתפקים בו ושמחים בחלקם, ונראה כאלו יש להם כל.

מלאכי פרק א פסוקים ב-ג

אֶהְבֶּתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְהוָה וְאִמְרַתְּם בְּמֶה אֶהְבֵּתֵנוּ הֲלוֹא-אֶח עָשׂוּ לְיַעֲקֹב נְאֻם-יְהוָה וְאֶהֱבֵ אֶת-יַעֲקֹב: וְאֶת-עֲשׂוֹ שְׂנֵאתִי וְאֲשִׁים אֶת-הָרִיו שְׂמִמָּה וְאֶת-נִחְלָתוֹ לְתַנּוֹת מְדָבָר.

אבן עזרא מלאכי א

אהבתי - הטעם בני אב אחד אחים היו עשו ויעקב ואני נשבעתי כי בריתי אקים את יצחק ואני אהבתי יעקב ונתתי לו ארץ כנען שנשבעתי לאבותיו לתת לזרעם וגרשתי עשו מארץ השם, ונתתי לו הר שעיר בעבור כבוד אביו ובעבור רשעו שמתו הריו שממה. וכן קראהו גבול רשעה והנה אתם בני יעקב הנה שבתם אל ארץ הברית.

אברבנאל מלאכי א

אהבתי אתכם אמר ה' ואמרתם במה אהבתנו וגומר עד כי ממזרח שמש. דעתי בפירוש הכתובים האלה הוא שהשם יתברך אמר לישראל אהבתי אתכם כלומר מיום דעתי אתכם אהבתי תמיד אתכם אהבה קיימת, ואף שהייתם חוטאים לפני והייתי מעניש אתכם תמיד אהבתי אתכם כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרך על דרך ייסורין ומתוך אהבה ואתם הייתם כל כך כפויי טובה שתאמרו במה אהבתנו, ואין הכוונה שהיו מכחישים את האהבה כי זה אי אפשר להיותו דבר מבואר בעצמו אבל היו אומרים במה אהבתנו רוצה לומר בעבור מה אהבתנו כי בי"ת במה היא במקום בעבור. והיה ענין זה המאמר שהקדוש ברוך הוא אהב את ישראל בעבור שאברהם אביהם אהב אליו וכמו שאמר (שם מא, ח) זרע אברהם אוהבי שבעבור שהוא אהב את השם אהב השם את עמו, וכן הוא אומר (דברים ה, לז) ותחת כי אהב את אבותיך ויבחר בזרעו אחריו, ויצא מזה שלא היתה אהבת השם אליהם חסד כי אם תגמול האהבה שאהב אברהם אביהם אליו ראשונה, ולכן היתה תשובת השם על זה הלא אח עשו ליעקב ואוהב את יעקב ר"ל והנה עשו היה אחיו של יעקב שניהם בני יצחק ורבקה אשתו והיה לכל אחד מהם זכות אברהם, ואני אהבתי ליעקב (ג) ואת עשו שנאתי ואין זה א"כ בסבת אהבת אברהם לבוראו כי שניהם עשו ויעקב היו בני יצחק בנו אלא שחשק ה' ביעקב ובזרעו ולא בעשו.